

**Millî Mücadele Yıllarında Kahramanmaraş'ı Anlatan Bir Roman:
Madalyasız¹****Yavuz Sinan ULU**

Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
yavzusinanulu@hotmail.com

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0001-9709-8355>

Öz

Tarih, bir milleti millet yapan en önemli ortak paydalardan biridir. Güçlü bir mazi, millet olduğunu kendi üyelerine ve diğer milletlere ispatlama yolunda en güçlü referanstır. Maraş savunması, Türk tarihinin en unutulmaz ve etkileyici hadiselerinden biridir. Maddi yokluk içindeki Türklerin, dönemin bütün teknik imkânlarıyla donatılmış Fransız güçlerine karşı verdiği bu bağımsızlık mücadelesi ve kazanılan zafer yalnız Türk tarihinde değil, edebiyatta da kendine yer bulur. Mehmet Uluğtürkan'ın 2017 yılında yayımlanan Madalyasız romanı, Millî Mücadele yıllarında Maraş'ın işgalini ve kurtuluşunu anlatan Türk edebiyatındaki az sayıda romandan biridir. Mehmet Ağa'nın, oğlu ve yüz on sekiz askeriyle Darende'den Maraş'a doğru yola çıkışıyla başlayan roman; vatanseverlik, kahramanlık ve millî kimlik temaları merkezinde şekillenir. Romanda vatanın; millî bilince sahip, cesur, cömert, fedakâr, iradeli ve yardımsever bireylerle var olabileceği vurgulanır.

Bu çalışmada Mehmet Uluğtürkan'ın Madalyasız romanı, roman teorisi bağlamında “yapı” ve “izleksel kurgu” ana başlıkları altında incelenerek tarihî gerçeklerin romanın kurgusal dünyasında nasıl işlendiği ve Maraş'ın “kahramanlaşma” sürecinin romana yansımaları irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Madalyasız Romanı, Maraş, Roman, Kahramanlık, Vatanseverlik.

¹ Makale Geliş/Kabul Tarihi: 15.12.2019 / 24.02.2020

Künye Bilgisi: Ulu, Y.S. (2019). *Millî Mücadele Yıllarında Kahramanmaraş'ı Anlatan Bir Roman: Madalyasız*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17 (Özel Sayı), 219-236. DOI: 10.33437/ksusbd.659712

**A Novel That Describes Kahramanmaraş In The Years Of National
Struggle: Madalyasız**

Abstract

History is one of the most important common denominators that it make a nation a nation. A strong bygone is the most powerful reference in nation-building to prove itself to its members and other nations. The defence of Maraş is one of the most memorable and impressive events in Turkish history. The struggle for independence and victory of the Turks who had financial difficulty against the French forces equipped with all the technical possibilities of that time have a special place not only in Turkish history but also in literature. Mehmet Uluğtürkan's novel called Madalyasız, published in 2017, is one of the few novels in Turkish literature about the occupation and liberation of Maraş in 1919-1920. This novel begins with the departure from Darende to Maraş carried out by Mehmet Agha, his own son and 118 soldiers; it is formed at the center of the themes of patriotism, heroism and national identity. In this novel, it is emphasized that the homeland can exist with nationally conscious, brave, generous, altruistic, willed and helpful individuals.

In this paper, the novel called Madalyasız by Mehmet Uluğtürkan will be examined under the main headings of "structure" and "thematic fiction" in the context of novel theory, and in this way, how the historical facts are processed in the fictional world of the novel and the reflection of Maraş's "heroization" process to the novel will be analyzed.

Keywords: Madalyasız Novel, Maraş, Novel, Heroism, Patriotism.

GİRİŞ

Milletler için tarihin önemi geçip giden olay halkalarından değil, bu olayların milletin zihninde oluşturduğu kolektif bellekten kaynaklanır. Sürekli bir akış içerisinde olan tarih, akışını sürdürürken milletin kolektif belleğini de meydana getirir. Bu bellek vasıtasıyla birey milletine has bir kimliğe sahip olduğunun farkına varır. Aynı zamanda geçmişten aldığı güçle kendi gelişme ve ilerleme modelini tespit eder.

19. yüzyılda, dönemin hâkim akımı romantizmin özneyi, bireyi, onu var eden değerleri merkeze alan yaklaşımı, tarihi öncelemesi, millî kimlik arayışlarının hız kazanması ve yazarların bu zihniyeti geniş kitlelere ulaştırma gayesi tarih ve edebiyat ilişkisini güçlendirir. Hülya Argunşah, tarih ve edebiyat ilişkisini şöyle açıklar:

“Hâlbuki tarihin varlık sebebiyle bağlantılı olarak düşünülduğünde, üstlendiği fonksiyonları yerine getirebilmesi yani etrafında bir millî şuur oluşturabilmesi için geniş kitlelere mal olması gerekmektedir. İşte burada devreye edebiyat girer. Edebiyat asırlarca devam eden sözlü ve yazılı anlatım yollarıyla tarihin malzeme ve misyonunu yüklenmiş ve aktarmıştır. Bu durumuyla tarih bir bilim olmanın dışına çıkmış, güzel sanatlar ve onun kollarından biri olan edebiyata malzeme ve ilham kaynağı olmuştur.” (Argunşah, 2016: 10).

Tarihsel olay ve kişileri konu alan romanlar olan tarihî romanlar, insanların kimi zaman geçmişi örnek almalarını; kimi zaman da geçmişten ders çıkarılmalarını sağlar. “Geçmiş, ancak kendisiyle ilişki içinde olunması halinde ortaya çıkar.” (Assmann, 2015: 39). Romanlar vasıtasıyla tarih, halk nazarında daha çok bilinir, okunur, nesilden nesile aktarılır.

Türk tarihinin dönüm noktalarından birini teşkil eden Millî Mücadele yıllarını konu alan çok sayıda roman olmasına rağmen bu romanların çoğunluğu Batı Cephesini bilhassa Yunanlıların İzmir’i işgalini, sonrasında yaşanan mezalimi ve onlara karşı verilen mücadeleyi anlatmaktadır. “Kurtuluş Savaşının Güney, Güneydoğu cephelerinde Fransızlara karşı verilen savaşları (Maraş, Urfa, Antep, Adana) romanlarımızda bulmak hemen hemen olanaksızdır.” (Doğan, 1976: 39). Mehmet Uluğtürkan’ın ilk ve tek romanı olan, otuz sekiz bölüm, yüz seksen sayfadan oluşan *Madalyasız* (2017) romanı bu konuda yazılmış nadir eserlerden biridir. Roman, yaklaşık yüz sene önce yaşanan bir kahramanlığı günümüze taşıyarak geçmişle bugün arasında bir köprü vazifesi görür ve millî bilincin canlı tutulmasına hizmet eder.

MADALYASIZ ROMANINDA YAPI

Olay Örgüsü

Otuz sekiz bölümden oluşan romanın olay örgüsü işlevsel açıdan ve olay halkalarındaki kırılmalar düşünüldüğünde üç bölümde incelenebilir:

1. Bölüm: Direnişe Hazırlık

Vaka Halkaları	
1.	Kasım Ağa’nın kendisini Sivas’ta oluşturulan Heyet-i Temsiliye’ye davet eden mektuba, Mustafa Kemal Paşa, padişah tarafından görevinden azledildiği için olumsuz yanıt vermesi.
2.	Köylülerin Salim’in kahvehanesinde toplanarak Sivas Kongresi’nde alınan kararlarının yazılı olduğu İrade-i Milliye gazetesini okuması.

KSÜSBD Milli Mücadelenin 100. Yılında Kahramanmaraş Özel Sayısı

3.	Mehmet Ağa'nın düşmanın Maraş'a kadar geldiğini öğrendikten sonra Mağazacı Hamit'i kahvehaneye çağırarak bütün mal varlığını hesaplattırması. Bu hesap sonucunda yüz on sekiz ailenin kırk yıllık geçimini sağlayacak bir servete sahip olduğunu öğrendikten sonra Mustafa Kemal Paşa'ya yüz yirmi asker ve bütün imkânlarıyla emrinde olduğuna dâir bir telgraf çektiirmesi ve düşmana karşı savaşıacak yüz yirmi kişi bulmak için çalışmalara başlaması. Kısa bir süre sonra yüz yirmi askerin toplanması.
4.	Hatice Ana'nın cepheye giden oğulları Hasan ve Bekir'i çaresizce bekleyişi.
5.	Kıdık İsmet'in, düşmanın Maraş ahalisine zulmettiğini köylüye anlatması.
6.	İngilizlerin Maraş'ta çeşitli amaçlarından dolayı insanlara Ermenilerin istediği kadar zulmetmemesi ve bu durumun Ermenileri rahatsız etmesi. Bir süre sonra Musul karşılığında Fransızlara Antep, Urfa ve Maraş'ın verilmesiyle Maraş'tan İngilizlerin çekilip Fransızların bölgeye gelmesi.
7.	Davulcu Halil'in Agop Ağa'nın Fransızları karşılama teklifini meselenin din meselesi olduğunu söyleyerek reddetmesi ve bunun şehirde duyulması üzerine Şişman Hacı Ahmet Ağa'nın evinde şenlikler düzenlenmesi.
8.	Fransız askerlerinin Türk kadınlarına saldırıda bulunması. Çakmakçı Said ve Gaffar Kabuloğlu'nun kadınları kurtarmak isterken Fransız askerleri tarafından vurulması. Olayı gören Sütçü İmam'ın Fransız askerlerine ateş açması. Tehlikede olduğu düşüncesiyle Sütçü İmam'ın ahali tarafından şehrin dışında bir eve kaçırılması. Fransızların her yerde Sütçü İmam'ı araması. Onu bulamayınca yeğeni Tiyeklioğlu Kadir'e işkence etmeleri.
9.	Agop Hırlakyan'ın konağında Ermenilerin ve Fransızların katıldığı bir balo düzenlenmesi. Fransız subay Governör Andre ile Hırlakyan'ın torunu Helena'nın yakınlaşması. Helena'nın Andre'nin dans teklifini Maraş kalesinde hâlen Türk bayrağının dalgalandığını gerekçe göstererek reddetmesi. Fransız askerlerinin kaleden bayrağı indirmesi. Durumu öğrenen Mehmet Ali'nin halkı direnişe çağırarak bir beyanname yazıp dağıtması. Ulu Cami imamının Maraş'ın işgal edildiğini ve bağımsızlığın olmadığı yerde Cuma namazının da kılınamayacağını söylemesi üzerine halkın kaleye çıkarak tekrar Türk bayrağını göndere çekmesi.

Y. S. Ulu **Millî Mücadele Yıllarında Kahramanmaraş'ı Anlatan...**

10.	Mehmet Ağa'nın telgrafının Mustafa Kemal Paşa'ya ulaşması. Paşa'nın telgrafta yazılanlardan çok etkilenmesi ve duygulanması. Mehmet Ağa'ya Maraş'a gidip Kılıç Ali'yi bulması ve ona yardım etmesini isteyen bir telgraf çektirmesi. Telgrafi alan Mehmet Ağa'nın askerleriyle Maraş'a gitmek üzere hazırlanmaya başlaması ve kısa bir süre sonra Darende'den yola çıkmaları.
-----	---

2. Bölüm: Direniş

Vaka Halkaları	
1.	Elbistan'a gelen Mehmet Ağa ve askerlerinin padişah yanlısı kaymakamın himayesinde olan postaneyi ele geçirmesi. Halil'in Ali Rıza Bey'in emriyle kaymakamı Sivas'a kaçırmaları.
2.	Oduncu Kemal ve Faytoncu Fahri'nin Cemiyet'e altın ve silah bulacağını söyleyen İrfan'ın dere kenarında cesedini bulmaları ve jandarmanın konuyla ilgili soruşturma başlatması.
3.	Sonraları Kılıç Ali adını alacak olan Asaf'ın Sivas'a gitmesi ve Mustafa Kemal Paşa'nın onu Maraş müdafaası için görevlendirmesi.
4.	Kasım Ağa'nın evlatlığı Anuş'un İrfan'ın Ermenilerin tehcirden önce sakladığı altınların yerini öğrenmesi ve onları almaya çalışırken yakalanması üzerine Mesrop ve Maguş tarafından öldürülmesine tanıklık ettikten sonra amansız bir hastalığa yakalanması.
5.	Mehmet Ağa ve askerlerinin Maraş'a gelmesi. İlk iş olarak Adana'ya giden Fransız askerlerine pusu kurmaları ve siyahi Müslüman asker dışında hepsini öldürmeleri.
6.	Adana'daki Fransız askerlerinin Maraş'taki pusuyu öğrenmeleri ve intikam almak için yüz elli askerle Maraş'a doğru yola çıkmaları. Direnişçilerin tekrar Fransızlara pusu kurması; ancak bu sefer çok sayıda kayıp vererek başarısız olmaları. Fransızların Ceceli Köyünü yağmalaması. Önceki çatışmada yaralanan Cezayir asıllı Fransız askerinin ölmesi.
7.	Mehmet Ağa ve askerlerinin Kılıç Ali'nin karargâhına gelmesi. Ermenilerin ve Fransızların hâkimiyetinde olan Zeytun bölgesine başarılı bir baskın yapılması ve Fransızların kaçması.

KSÜSBD Milli Mücadelenin 100. Yılında Kahramanmaraş Özel Sayısı

8.	Maraş'taki çatışmaların Kılıç Ali'nin emriyle şehrin her tarafına yayılması. Fransızların, halkın direniş gücünü kırmak için yağmalama faaliyetlerine başlaması, camileri ateşe vermesi. Fransız ve Ermenilerin Maraş'taki ana kuvvetlerinin olduğu kiliseye saldırılması. Fransız ve Ermenilere büyük kayıplar verdirilmesi. Fransızların bu olaydan sonra çarşığı ateşe vermeleri.
9.	Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Darende teşkilatının Darende meydanında bir miting düzenlemesi. Maraş'ın işgaline duyulan tepkiyi içeren bir telgrafın Fransızlara gönderilmesi. Ayrıca Maraş'ta düşmana karşı savaşan direnişçilere para ve erzak yardımı gönderilmesi.
10.	Maraş'ta direnişçilerin Fransız ve Ermeni güçleri karşısında zorlanması. Yörük Selim'in çok sayıda kayıp vermesi, Evliya Efendi'nin öldürülmesi. Fransızların Maraş'a büyük bir takviye kuvvet göndermesi. Mehmet Ağa'nın oğlu Nuri'nin şehit olması.
11.	Fransızların şehri kontrol altına alamayacaklarını anlayıp Maraş'tan ayrılmaları, silahlı Ermenilerin teslim olması. Mehmet ağa ve beraberindekilerin Darende'ye dönmesi.
12.	Mehmet Ağa'nın, kırk sekiz şehidin ailesine ziyaretlerde bulunması ve söz verdiği gibi her türlü ihtiyaçlarını karşılamak için çalışmalar yapması.
13.	Meclisin kurulması, Darende halkının bunu mutlulukla karşılaması.

3. Bölüm: Sürgün ve Eve Dönüş

Vaka Halkaları	
1.	Millî Mücadele'ye karşı olan Kasım Efendi'nin ahalinin Mehmet Ağa'ya olan ilgisini kıskanması ve kendisine olan tepkiyi azaltmak için Millî Mücadele'yi destekliyormuş gibi görünmeye çalışması. Kasım Efendi'nin Mehmet Ağa'yı ahalinin gözünden düşürmek için Ankara'ya Mehmet Ağa'nın devlete ait silahları teslim etmediği ve her an bir isyan çıkarabileceğini yazan bir telgraf göndermesi.
2.	Mehmet Ağa'nın tutuklanıp yargılanmak üzere Ankara'ya gönderilmesi. Tam idam edilecekken suçsuz olduğunun anlaşılması; fakat yine de yedi yıllığına Denizli'ye sürgüne gönderilmesi.

3.	Mehmet Ağa, Denizli’de sürgüneyken eşinin ölmesi. Mehmet Ağa’nın Mahinur adlı bir kadınla evlenip Darende’ye dönmesi. Orada akrabalarının isteğiyle Meryem ile evlenmesi ve Hamit adında bir oğlunun olması. 1937 yılında vefat etmesi.
4.	1959 yılında Milliyet gazetesine Mehmet Ağa’nın Millî Mücadele yıllarında şehit olan ailelere kırk yıl boyunca bakacağı sözünü çocukları ve torunlarının yerine getirdiği haberinin gelmesi, gazete çalışanının duygulanarak bu haberi yayın dosyasına koyması.

İsim İçerik İlişkisi

Eserin ismi madalyanın simgesel açılımından hareketle anlam kazanır. Madalya, savaşlarda milleti için kahramanlık gösteren kişilere minnet ve teşekkür bildirme, kişiyi onurlandırma amacıyla verilen sembolik nişandır. Madalya verilen insanlar, büyük fedakârlıklarla üstün bir başarı elde ederken bir milletin kahramanları yalnızca madalya alanlar değildir. Hem cephede hem cephe gerisinde milleti için büyük zorluklar içerisinde mücadele veren sayısız madalyasız kahraman vardır. “Madalyasız” ismi Millî Mücadele yıllarında Maraş’ın İngiliz ve Fransızlar tarafından işgal edilmesi ve yerel direniş güçleri tarafından kurtarılma süreci boyunca bağımsızlık uğruna canı pahasına mücadele veren Millî Mücadele’nin vatansever, cesur, fedakâr ve isimsiz kahramanlarını sembolize eder.

Bakış Açısı ve Anlatıcı

Bakış açısı ve anlatıcı yazarın eserde kendine seçtiği yerdir. *Madalyasız*’da üçüncü şahıs, yazar-anlatıcı olarak da bilinen tanrısal bakış açısı (divine perspective) kullanılmıştır. “*Hâkim bakış açısından hareketle yaratılmış bir anlatıcı, eserin veya metnin kâinatı içinde her şeye hâkimdir.*” (Aktaş, 1991: 99) Yazara geniş imkânlar tanıyan tanrısal bakış açısında yazar anlatı kişilerinin geçmişini, geleceğini bilir, her şeye hâkim durumdadır. Yazar, tanrısal bakış açısını seçerek kendine fikirlerini daha rahat yansıtabileceği, olayları daha iyi kurgulayabileceği bir konum seçer. Tanrısal bakış açısında anlatıcı “*İsterse kahramanların zihinlerine, iç dünyalarına girer, gizli kalmış duygu ve düşünceleri dışa vurabilir*” (Tekin, 2010: 50) Şahıs kadrosu açısından çok zengin olan romanda, tanrısal bakış açısının imkânlarıyla anlatıcı, bu çok sayıdaki kişinin hayatına, duygu ve düşünce dünyasına hâkimdir. Bu sayede okur, roman kişilerini ve romanın entrik kurgusunu daha iyi ve daha hızlı kavrar. Romanın fon karakterlerinden olan Hatice Ana’nın anlatıldığı kısım tanrısal bakış açısını örnekler:

“*Hatice Ana, büyük oğlu Hasan’ı Çanakkale’ye, ortanca oğlu Bekir’i Kafkas Cephesi’ne göndermişti. Doğuştan bir bacağı ince olduğu için askere alınmayan küçük oğlu Mehmet pek çalışmıyor, böyle olunca da bütün işler Hatice Ana’ya kalıyordu. Fakat hiçbir iş, her gün saatlerce oğullarının yolunu gözlemenin önüne geçemezdi.*” (s. 29)

Sınırsız bilme gücüne sahip olan anlatıcı bu konumuyla açıklama, özetleme, geriye dönüş, diyalog tekniklerinden faydalanır.

Zaman

Madalyasız romanı Maraş savunmasını anlatan tarihi bir romandır. Dolayısıyla romandaki vaka zamanı bu olayın yaşandığı yıllardır. Maraş direnişinin 21 Ocak-12 Şubat 1920 tarihleri arasında yaşandığı bilinmektedir. Romanda direnişin hazırlık evresi ve kurtuluştan sonra Mehmet Ağa’nın başına gelenler ve sonrası da anlatıldığı için vaka zamanı olarak geniş bir zaman dilimi işlenir. Roman 1919 yılının yaz mevsiminde başlar, 1959 yılının Mayıs ayının ilk günlerinde sona erer. Böylelikle romanda kırk yıllık bir süre anlatılır; ancak romanın önemli bir kısmı 1919 yaz mevsimi ile Şubat 1920 arasındaki yaklaşık altı aylık zaman dilimine yoğunlaşır. Romanda Maraş’ın düşman işgalinden kurtulmasından sonra Mehmet Ağa’nın iftiraya uğraması, yargılanıp sürgüne gönderilmesi, köyüne dönüşü, ölümü ve Mehmet Ağa’nın 1919’da verdiği kırk yıllık süreli sözün dolduğu tarih olan 1959’da yaşananların gazetede yayımlanması özetleme tekniğiyle çok kısa bir şekilde okuyucuya aktarılır. Çünkü eserin merkezindeki olay Maraş savunmasıdır.

Romanda kronolojik bir zaman dizisi mevcuttur. Yer yer roman kişilerinin daha iyi tanıtılması için geriye dönüşlere başvurulsa da bu durum romandaki kronolojik çizgiyi bozmaz.

Mekân

Anlatıların vazgeçilmez unsuru olan mekân, anlatı kişilerini etkileyen/etkilenen, değiştiren/dönüştüren bir güce sahiptir. “*Ontolojik anlamda mekân, insan varlığının evrendeki tutunma yeri, bir oluşlar/kılışlar diyarı ve nihayet insan başarılarının hem ürünü, hem de etkiyen nitelikli uygulama alanıdır.*” (Korkmaz, 2007: 400). *Madalyasız*’da mekân iki başlıkta incelenebilir:

Çevresel Mekân

Çevresel mekân “*Olay merkezli anlatılarda kullanılan ve üzerinden geçilen bir yerdir. Kişi-yer özdeşliği henüz tam olarak sağlanamamıştır.*” (Korkmaz, 2007: 402). *Madalyasız* romanındaki çevresel mekânlar Darende, Elbistan,

Maraş, Eoğlu, Kömürler, Adana, Denizli ve Ankara'dır. Bu mekânlar Millî Mücadele yıllarında yaşanan olaylar ekseninde şekillenmiştir.

Algısal Mekân

Edebî eserde dikkate değer, roman kişilerinin daha iyi çözümlenmesini sağlayacak olan algısal mekânlar *“kişi-yer ilişkisini sorunsal açıdan yansıtan, dönüştürülmüş, anlaşılmış yerlerdir; yalnızca topografik bir yer değil, anlam üreten, anıları barındıran, kişinin iç dünyasını yansıtan bir değerdir.”* (Korkmaz, 2007: 403). Burada mekân fiziksel özellikleriyle değerlendirilmez. Anlatı kişinin ruhsal durumuna göre mekânın nasıl algılandığı üzerinde durulması gerekir. *“Bir ürün olan mekân, etki ya da tepki yoluyla bizzat üretime müdahale eder.”* (Lefebvre, 2014: 24) Bu bağlamda mekân statik, edilgen bir yapıdan ziyade dinamik, aktif ve anlam üreten bir görünüme sahiptir.

Madalyasız, algısal mekân açısından oldukça zengin bir romandır. Eserdeki mekânlar, Maraş'ın işgali sonrasında yaşanan zor zamanların ve nihayetinde gelen zaferin roman kişilerinin üzerinde yarattığı algıya göre anlam kazanmaktadır.

Labirentleşen Dünya ya da Kapalı ve Dar Mekânlar

İnsan için bir mekânı kapalı yapan oranın fiziksel açıdan kapalı olması değil, ruhsal ve zihinsel açıdan insanda yarattığı olumsuz algıdır. *“Labirent izlekli anlatılarda mekân, yalıtık ve tek boyutludur; karakter, zaman, mekân ve onu çevreleyen bütün elemanlarla hatta kendisiyle bile kavgalıdır. Böyle durumlarda mekân, insanı ezmek için üzerine yürüyen karşı güçlerin simgesel bir göstergesidir.”* (Korkmaz, 2007: 403). Romanda Mehmet Ağa'nın Kasım Ağa'nın iftirasına maruz kalarak Ankara'da İstiklal Mahkemesi'nde yargılandığı yer ve sürgün cezasından dolayı yedi yıl kaldığı Denizli kapalı-dar labirentleşen mekânlardır.

“Ankara'da İstiklal Mahkemesi için ayrılmış bir binanın bodrum katındaki odada diğer sanıklarla birlikte kalmaya başladığında Ağa'nın içindeki bu emniyet duygusu sarsıntıya uğradı. Sıkışıklıktan geceleri neredeyse ayakta uyuyorlardı. Gündüzleri de yiyecek içecek bir şey verilmiyordu. Abdest alacak suyu rica minnet getirtebilmişti. Zihni gibi bedeni de çökmüştü. Çetin kış soğuğunda Maraş'a giderken bile bu kadar bitkin düşmemiştir.” (s. 165)

Büyük fedakârlıklarla Maraş savunmasına katılan Mehmet Ağa'nın devlet aleyhinde faaliyetlerde bulunma suçlamasıyla yargılanması Mehmet Ağa'nın hem ruhsal hem zihinsel yıkımına sebebiyet verir. Ankara'da kendisini çok mutsuz, aynı zamanda güvensiz hisseder. Yargılamaya giden birçok kişinin idam

edilmesi de onu çaresizliğe ve umutsuzluğa sevk eder. Burada Mehmet Ağa'ya etrafi çevrelenmiş, özgürlüğü elinden alınmış bir mahkûm psikolojisi hâkimdir.

Mehmet Ağa'nın haksız yere aldığı sürgün cezasını geçirdiği Denizli, ön yargı ile başlayan yabancılaşma sürecinin yaşandığı, Mehmet Ağa'nın kendini yalnız ve mutsuz hissettiği bir yerdir. *“Denizli hiç bilmediği bir yerd. Ne yol bilirdi ne iz. Ne tanıdığı kimse vardı ne de onu tanıyan birileri bulunurdu Denizli’de. Mehmet Ağa bu sıcak Ege şehrinde bir anda sıradan yaşlı bir adam olmuştu. Resmi makamlar da ona pek iyi gözle bakmıyordu.”* (s. 173) Memleketinden, ailesinden ve sevdiklerinden, kendini ait hissettiği, tinsel anlamda bağlandığı içtenlik mekânlarından uzak olması Mehmet Ağa'nın mekânla algısal bağlamda çatışma yaşamasına sebebiyet verir.

Açık ve Geniş Mekânlar

Açık-geniş mekânlar, roman kahramanlarının kendini gerçekleştirebildiği, mutluluk veren yerlerdir. *“Açık ve geniş mekânlar, içtenlik mekânlarıdır. İçtenlik, mekânı içten dışa doğru çeviren ve açan bir niteliktir. Bu mekânlarda karakter, kendisiyle, çevresi ve bütün evrenle uyum içinde. Kapalı ve dar mekânlar nasıl çatışma mekânları ise açık ve geniş mekânlar da uyumun ve huzurun mekânlarıdır.”* (Korkmaz, 2007: 411). Mekân eğer içselleştirilirse, bireyle bir özdeşlik kurulursa açık ve geniş mekândır. Romandaki en çok öne çıkan açık-geniş mekân Darende Meydanı'dır. Burası Darenelilerin önemli günlerde bir araya geldiği, Millî Mücadele'ye destek kararının alındığı, Maraş'a gitmek için köylülerin toplandığı, aileleri tarafından uğurlandığı ve Darende'nin birlik ve beraberliğinin sembolü olan bir mekândır.

“Darende'nin meydanı, Anadolu'daki benzerlerinden farksızdı. Cami, kahvehane ve önündeki görkemli çınar ağacı... Allah'ın evi cami ve hemen karşısındaki en az üç yüz yaşındaki çınar ağacı, insanoğlunun ebediyet tutkusunun iki nişanesi olarak birbirini seyrediyordu. Biri dünyada kalıcılığın simgesi iken diğeri hayatın faniliğini günde beş vakit hatırlatıyordu herkese. Kahvehane ise insanın fani taraftıydı. Geçiciliğinin içten içe farkında olan insanların ölüm karşısındaki çaresizliklerine karşı bir araya geldikleri yer...” (s. 15)

Darende Meydanı, romandaki kolektif ruhun mekânsal temsilidir. Sadece Darende'yi değil Anadolu'ya ve Türk insanına dair her şeyi bünyesinde barındırır. Darende Meydanı aynı zamanda insanın tinsel ve dünyalık boyutunu besleyen bir kaynak olarak işlev görür. Meydandaki cami, dünyanın geçiciliğini ve insan ruhunu öne çıkarırken; kahvehane ise dünyevi unsurları temsil eder. Bir diğer açıdan Darende, Mehmet Ağa'nın memleketidir. Doğduğundan beri orada yaşamakta ruhsal ve zihinsel olgunlaşma sürecini orada tamamlar. Darende, Mehmet Ağa'nın kendini ait hissettiği yerdir.

Mücadelenin, direnişin en sert şekilde yaşandığı Maraş sokakları, bütün zorluklara ve sıkıntılara rağmen açık-geniş mekân özelliği gösterir. Maraş, Mehmet Ağa ve yanındakiler için bir vatanıdır. Vatan, milleti var eden, yüzlerce yıldır bütün geleneklerini, yaşanmışlıkları, ecdadı, tarihi, milletin kolektif bilinç ve ruhunu muhafaza eden bir bellek mekânıdır. Maraş sadece bugünü değil, milletin geçmişi ve geleceğinin de sembolüdür. Maraş sokakları, Maraşlıların ve Darendeliler'den gelen Mehmet Ağa ve askerlerinin evleri gibidir. “*Ev, insan yaşamında, olabilecekleri savuşturur, süreklilik yönünde verdiği öğütleri çoğaltır. Ev olmasa, insan dağılmış bir varlık olurdu. Ev, insanı gökten inen fırtınalara karşı olduğu gibi, yaşamda karşılaştığı fırtınalara karşı da ayakta tutar. Ev hem beden, hem de ruhtur.*” (Bachelard, 2008: 41). Romanda Maraş'ın ev olarak algılanması, Türklerin işgale karşı kararlı direnişinin motivasyon kaynağını oluşturur.

Romanda Maraş Kalesi, direniş ve dirilişin mekânı olarak işlenir. Fransızların şehre geldikten sonra yaptıkları ilk işlerden biri kaledeki Türk bayrağını indirmek olur. Bayrağın indirilişi halk üzerinde büyük yankı uyandırır. Halk ayaklanır, Kale'ye çıkıp Fransız bayrağını indirip Türk bayrağını tekrar asar. Fransızlara karşı Kale'de gösterilen bu tavırla Maraş Kalesi Türk halkının bağımsızlık tutkusunu, mücadeleciliği ve kararlı duruşuyla özdeşleşir.

Kuva-yı Milliye karargâhı, Maraş'ta direnişin yönetildiği, planların yapıldığı merkezdir. Yetersiz silah gücüne ve zor şartlara rağmen burası mücadelenin, azmin, kararlılığın, inancın ve umudun sembolü olur. Karargâh, vatani kurtarmak için bir şeyler yapmak isteyenlerin, elinden hiçbir şey gelmiyorsa bile direniş ve diriliş ruhu yaşatmak isteyen vatansever Maraşlıların var oluş mekânıdır.

Şahıs Kadrosu

Başkişi

Başkişi romanın merkezindeki, her şeyin etrafında döndüğü, değiştirici ve dönüştürücü güce sahip anlatı kişisidir. Stevick'e göre “*en önemli karakterler, başkişiler(protagonists)dir; başkişiler, iç dünyaları ve hayatları en ayrıntılı bir şekilde hikâyenin akışı içinde çatışmalar ve değişme süreçleri yaşayan, tepkilerimizi sürekli ve tam olarak yönlendiren karakterlerdir. Romanda en ilgi çekici soruların ortaya atılmasına hizmet eden araçlardır; bizde inanç, sempati ve ani duygusal değişiklikler yaratır, bütün romanda ifade edilen ahlak felsefesinin somutlaştırılmasına hizmet ederler*” (Stevick, 2004: 179). *Madalyasız* romanının başkişisi Mehmet Ağa'dır. Mehmet Ağa, cömert, yardımsever, merhametli, fedakâr, cesur, vatansever, ahlaklı, sözüne güvenilir, otoriter, tecrübe sahibi, çevresi tarafından sevilen, sayılan bir kişidir.

“Mehmet Ağa her ne kadar çok sevilen biri olsa da herkes ondan bir parça da çekinirdi. Ciddi adamdı bir kere, öyle uluorta güldüğü ya da laf olsun diye konuştuğu görülmezdi. Kafasına yatmayan ya da yanlış olduğunu düşündüğü bir şey gördü mü de muhatabının kim olduğuna bakmaz, pat diye söyleyiverirdi adamın suratına. Hele garibana eziyet eden birine rastlarsa o zaman ateş kesilirdi. Hakkı sahibine teslim etmeden durmazdı. Darende'nin en zengini Kasım Ağa kadar olmasa da hali vakti yerindeydi, kapısına geleni boş çevirdiği de görülmemişti.” (s. 17)

Mehmet Ağa için vatan savunması her şeyden önce gelir. İlerlemiş yaşına ve zor şartlara rağmen her şeyi göze alıp geride bırakarak Maraş savunmasına katılır. Oğlu çatışma esnasında şehit düşer. Bir baba olarak çok üzülse de vakarlı duruşunu hiç bozamaz. Bütün malını mülkünü kendisiyle birlikte Maraş'a gelen yüz on sekiz kişinin ailesi için feda eder ve bundan hiçbir zaman pişmanlık duymaz. Yazar, Mehmet Ağa aracılığıyla Anadolu'yu kurtaran iradenin bir temsilcisi olarak Anadolu'nun hangi şartlar ve fedakârlıklarla düşmandan temizlendiğini anlatır. Romanda Mehmet Ağa, Anadolu'ya, Türk insanına ait bütün olumlu değerlerin taşıyıcısı olarak çizilir.

Norm Karakter

Norm karakter, romanda başkişiden sonra en çok üzerinde durulan, başkişinin eksik yönlerini tamamlayan, genellikle duygu ve düşünce dünyası açısından başkişiyle paralellik gösteren kişidir. Stevick'in şu ifadesi de norm karakterin önemli özelliklerindedir: “O, romandaki temaya açıklık kazandırmak için yaratılmıştır.” (Stevick, 2004: 64). Romandaki tematik gücün temsilcileri olan norm karakterler, başkişiyi hedefe ulaşması için motive etme, önündeki engelleri aşmasına yardım etme işlevini üstlenirler.

Sütçü İmam ve Mustafa Kemal Paşa romandaki norm karakterlerdir. Sütçü İmam, işgale karşı ilk kurşunu sıkan kişidir. Bu özelliğiyle Sütçü İmam, direniş ruhunun vücut bulmuş bir sembolüdür. Halkın işgale karşı isyanını tepkisel boyuta ulaştıran kişidir. “Sütçülük yapan bir ihtiyar düşmana karşı gelip sokak ortasında gözünü kırpmadan kurşun sıkabiliyorsa diğer Maraşlılar çok daha fazlasını yapabilir.” (s. 110) Kitlesele tepkilerin ortaya çıkışında bireylerin içindeki duyguları dışa vuracak bir öncünün işlevi oldukça önemlidir. Sütçü İmam, Maraş halkının işgalcilere karşı örgütlenmesinde ve motive olmasında payı büyüktür.

Mustafa Kemal Paşa, romanda direniş hareketinin yurt genelindeki lideridir. Türklerin birlik ve beraberlik hâlinde ülkeyi işgalden kurtarabileceklerine olan inancıyla öne çıkar. Mehmet Ağa ve diğer vatansever kişilerin kendisine karşı çok büyük bir sevgisi ve saygısı vardır. Mehmet Ağa, Mustafa Kemal Paşa'ya oğlu ve kendisiyle birlikte toplam yüz yirmi kişiyle emrinde olduğuna dair bir

telgraf çektikten sonra Mustafa Kemal Paşa, onun ve askerlerinin Maraş'a gitmesini onaylar. Mehmet Ağa'nın kahramanlaşma süreci böylelikle başlar. Mustafa Kemal Paşa, Mehmet Ağa için vatanseverlik ve direniş ruhunun kişiler düzlemindeki örnek şahsiyetidir. Girard'a göre kahramanın arzularının arkasında üçüncü bir kişinin telkini vardır (Girard, 2017: 25). Mustafa Kemal Paşa, Mehmet Ağa'ya hedefe ulaşması için telkinde bulunan, yönlendiren kişidir. *İrade-i Milliye* gazetesinde Mustafa Kemal Paşa'nın cümlelerini okuduktan sonra Maraş'a gitme kararı alan Mehmet Ağa, Maraş'a gitmeden önce de Mustafa Kemal Paşa'ya bir telgraf gönderir ve onun izni ve yönlendirmesiyle yola çıkar.

Kart Karakter

Kart karakterler genellikle romanda karşıt gücü temsil eden, yazar tarafından benimsenen, idealize edilen değerlerle tezat oluşturan kişilerdir. Onlar, “*tek bir özelliğin sembolü, tek bir karakteristik özelliğin vücut bulmuş şeklidir*” (Stevick, 2004: 181). *Madalyasız* romanının kart karakterleri, Kasım Ağa, Agop Hırlakyan, Komutan De Fontzine, Governör Andre'dir.

Darende'de yaşayan, hali vakti yerinde olan Kasım Ağa, romanda menfaatçi, hırslı ve kindar özellikleriyle öne çıkar. Romanın başında kendisine Mustafa Kemal Paşa tarafından gönderilen Sivas Kongresi'ne davet yazısına olumsuz yanıt verir. Padişah'tan habersiz bu kongrenin düzenleniyor oluşu ve bu hareketin başarısız olma ihtimali Kasım Ağa'yı endişelendirir. Bu nedenle menfaatinin zedeleneyeceğini düşünerek Mustafa Kemal Paşa'nın telgrafına olumsuz yanıt verir. Kasım Ağa için para; vatanın, milletin bağımsızlığından, refahından daha önemlidir. Çok zengin olmasına rağmen Maraş savunması için herhangi bir yardımda bulunmaz. Maddenin körleştirici etkisine mahkûm olan Kasım Ağa, kendilik değerleri yitirmiş, yozlaşmış bir karakterdir.

Kasım Ağa, Maraş işgalden kurtulduktan sonra halkın Mehmet Ağa'ya olan ilgisinden rahatsız olur ve ona iftira atarak yıllarca sürgünde kalmasına sebebiyet verir. Hırslı, kindar ve kıskanç özellikleriyle Kasım Ağa, “biz”denmiş gibi görünen bir ötekidir. Yaş ve toplumsal statü açısından Mehmet Ağa ile eşit olan Kasım Ağa, karakter ve zihniyet açısından büyük farklılıklar gösterir. Kasım Ağa ne kadar bencil, menfaatçi ve hırslıysa Mehmet Ağa o kadar cömert, yüce gönüllü, yardımsever ve vatanseverdir. Yazar, bu iki karakteri karşılaştırmak suretiyle Mehmet Ağa'yı idealize bir karakter olarak öne çıkarır.

Maraş'taki “*Ermenilerin en zengini ve hatırı sayılan en nüfuzlusu*” (s. 41) Agop Hırlakyan Maraş'ta yüzlerce yıldır Türklerle birlik ve beraberlik içinde yaşayan Ermenileri Türklere karşı kıskırtan, aralarında düşmanlık yaratmaya çalışan, İngiliz ve Fransızların Maraş'taki en büyük destekçisi olan kişidir. Devletin imkânlarıyla büyük bir servet sahibi olan Agop Ağa, devletten kazandığı

KSÜSBD Milli Mücadelenin 100. Yılında Kahramanmaraş Özel Sayısı

bu parayı devlete karşı kullanır. Maraş halkını tahrik edip çatışmaların yaşanmasındaki payı son derece büyüktür.

Komutan De Fontzine ve Governör Andre Maraş'ı işgale gelen Fransız kuvvetlerinin komutanlarıdır. Zalim, acımasız ve Türklere karşı nefretiyle öne çıkan komutanlar millî ve manevi değerlerin düşmanıdır.

Fon Karakter

Fon karakter romanda derinlemesine işlenmeyen, bazen tamamlayıcı, bazen de aracı unsur olarak işlev gören “*dekoratif unsur niteliği*” (Aktaş, 1991: 142) taşıyan karakterlerdir. Romanın fon karakter kadrosu oldukça geniştir. Mağazacı Hamit, Salim, Hacı, Hatice Ana, Tuzcu Hasan, Kıdık İsmet, Abdal Halil, Şişman Hacı Ahmet Ağa, Çakmakçı Said, Gaffar Kabuloğlu Osman, Tiyeklioğlu Kadir, Mehmet Ali, Zalhocaoğlu Osman, Nubar Usta, Köse Hacı, Nalbant Ahmet, Halis İmam, Fatma, Hanım, Hatice, Şükrü, Gülsüm, Ömer, Ali Rıza Efendi, Halil, Kırı, Hasan, İbrahim, Oduncu Kemal, Faytoncu Fahri, İrfan, Fadime ve çocukları, Yiğit Ali, Zeliha Ana, Binbaşı Leon de Ordens, Koç Memet, General Dufieux, Muallim Hayrullah, Benli Ökkeş, Beyazıtıoğlu Zafer Bey, Seksek Halil, Halil Onbaşı, Yüzbaşı Kamil Bey, Nuriye, Tahir, Mahinur, Meryem, Hamit romandaki fon karakterlerdir. Bu kişilerin önemli bir bölümü romanda Fransızların Maraş'a girmesinin yarattığı maddi ve manevi sorunları, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik, siyasi ve sosyal bunalımı; ayrıca Türkleri zafere ulaştıran inanç ve kararlılığı somutlaştırmak işlevini üstlenir. Örneğin Hatice Ana, oğulları Hasan ve Bekir'i cepheye göndermiş, hayatını onlardan gelecek bir haberi beklemeyle geçiren yoksul ve çaresiz bir kadındır. Savaşın cephe gerisinde bekleyen aileler üzerinde yarattığı travmatik ruh hâli Hatice Ana aracılığıyla okuyucuya sunulur.

MADALYASIZ ROMANINDA İZLEKSEL KURGU

Edebî metinlerde entrik kurgu ülkü değer ve karşıt değerler arasındaki çatışmalar üzerinden sağlanır. Ülkü değer, yazarın benimsediği, yücelttiği, öne çıkardığı, idealize ettiği, arzuladığı unsurlara karşılık gelirken; karşıt değer ise ülkü değerlerin tam tersi, ülkü değerlerle çatışma içinde olan ya da yazar tarafından benimsenmeyen, ötelenen, olumsuzlanan unsurlardır. Ülkü değer ve karşıt değer arasındaki çatışma eserin izleksel kurgusunu şekillendirir. *Madalyasız* romanının kişi, kavram ve simge düzleminde ülkü ve karşıt değerler açısından görünümünü içeren KORA şeması² (Korkmaz, 2002: 273) şu şekildedir:

---

² Ramazan Korkmaz'ın anlatıların tematik yapısını ortaya koymak için oluşturduğu ve ismini araştırmacının soyadı ve adının ilk iki harfinin birleşiminden alan şemadır.

	Ülkü Değer (Tematik Güç)	Karşıt Değer (Karşıt Güç)
Kişi	Mehmet Ağa, Mustafa Kemal Paşa, Sütçü İmam, Kılıç Ali, Çıkkıç Osman, Nuri, Çekik Kâzım, Gülcihan Ana, Anuş, Perçin,	Agop Hırlakyan, Aram, Julie, Komutan De Fontzine, Governör Andre, Helena, Kasım Ağa, Kaymakam Kerküklü Halis Bey, Mesrop, Maguş,
Kavram	Bağımsızlık, kahramanlık, millî bilinç, fedakârlık, maneviyat, yardımseverlik,	Esaret, kimlik yitimi, yozlaşma, bencillik, korkaklık, maddiyat
Simge	Maraş Kalesi, bayrak, peçe, Sütçü İmam'ın tabancası, kurşun, Ulu Cami, Mehmet Ali Bey'in beyannamesi, İrade-i Milliye Gazetesi, telgraf, at, zezem suyu, tarhana çorbası, bulgur, Kuran-ı Kerim, Ankara, Sivas, abdest, kayısı, ceviz, pestil	Şarap, balo, dans, kamyon, makinelî tüfek, uçak, kilise

Madalyasız romanının merkezindeki izlek kahramanlıktır. Maraş'ın kahramanlaşması insanların imkânları aşan gayreti ve fedakârlıkla gerçekleşmiştir. Mehmet Ağa, yaşına rağmen cepheye koşar. Oğlu Nuri'yi şehit verir. Büyük oğlu Hasan Çanakkale'ye, ortanca oğlu Bekir ise Kafkas cephesine giden Hatice Ana sahipsiz ve kimsesiz bir şekilde her gün umutla çocuklarının cepheden döneceği günü bekler. Ömer, karısı Gülsüm ile evlendiği günün ertesi sabahı hiç tereddüt etmeden Maraş'a gider. Gülcihan Ana hasta ve yaşlı bir kadın olmasına rağmen cepheye gitmek ister. Hayattaki tek varlığı olan oğlu Kâzım'ı büyük bir gururla Maraş'a uğurlar. Bütün bu vazgeçişler, bekleyişler, eksilmeler var olmak içindir.

Milletlerin, çeşitli zorluklardan, işgallerden, esaretten vb. kurtuluşu ve bu esnada gösterdikleri mücadele ve kahramanlık millet tarafından kutsallaştırılır ve millet bu kutsiyet etrafında toplanarak gelişir, büyür. Maraş'ın Fransız işgalinden kurtuluşu Türkiye Cumhuriyeti'nin köklerini, Türk insanın bağımsızlık ve özgürlüğe olan bağlılığını ifade eder.

Pospelov, tarih ve mazi konulu eserlerdeki bakış açısını “kahramanlıkçı heyecansal bağlanım” kapsamında değerlendirir ve bu bakış açısını şöyle anlatır:

“Kahramanlık’çı heyecansal bağlanım (heroik patos), bir kişinin veya bir topluluğun gerçekleştirdiği ve bir halk, bir ulus ya da tüm insanlık için büyük önem taşıyan bir eylem yüceliğinin olumlanmasında söz konusudur. Yani, edebiyattaki kahramanlıkçı heyecansal bağlanımın nesnesi, gerçekliğin kendisindeki kahramanlıktır, ulusun ve insanlığın ilerlemesinin çıkarına ilişkin bir görevi yerine getiren aktif bir insan eylemidir. Kahramanlığın içeriği, ulusal tarihin somut koşullarıyla bağlantılıdır. Doğa güçlerine egemen olmak, yabancı saldırganları geri püskürtmek, toplumsal ve siyasal yaşamda veya kültürel alanda bir ilerleme uğruna savaş vermek ya da toplumdaki gerici güçlere karşı mücadele etmek, bütün bunlar, kişilerin kendilerini topluluğun amaç ve çıkarlarına adanmalarını, bunu en önde gelen kendi sorun ve ödevleri olarak benimsemelerini gerektirir. O zaman genel çıkarlar kişinin bir iç gereksinmesi haline gelir, onun istencini ve gücünü harekete geçirir ve onu büyük eylemlere götürür.” (Pospelov, 2014: 135-136).

Madalyasız romanı, Pospelov’un kahramanlıkçı heyecansal bağlanım tanımlaması bağlamında değerlendirilebilir. Vatanını kurtarmak için Mehmet Ağa önderliğinde başlayan hareket milletin çıkarına hizmet eden soylu bir eylemdir. Eserde bu eylemin gerçekleşmesinde “öteki”nin uyarıcı ve tahrik edici etkisine de yer verilir. “Öteki”, “ben/biz” olmayan, istenmeyen, ötelenendir. “Öteki”, bu çerçevede, “biz” tarafının bittiği yerde başlar; “biz”in dış sınırıdır. Yani “biz”, bir yerde “öteki”ne göre belirlenir.” (Millas, 2005: 22) Öteki, “ben/biz”in nasıl olmaması gerektiğini vurgulama işlevinin yanı sıra kimi zaman da tahrik ederek harekete geçirir. “Maraşlı Ermeniler zaten Fransızları dünden bekliyordu. Onlar geliyor diye davul çaldırıyorlar. Misafirlikten dönen bacılarımızın namusuna, Fransız askeriyeye bir olup saldırmışlar. Yüzlerindeki peçeyi sıyırmışlar. “Hala bu peçeyi mi örteceksiniz?” demişler.” (s. 35). Maraş’ta yaşanan bu olayları duyan Darendelilerin sabrı taşar ve sadece vatanlarını değil namuslarını, manevi değerlerini de işgal eden Fransızlara ve onlara yardım eden Ermenilere karşı harekete geçerler.

Romanda vatan, milleti oluşturan bütün unsurları bünyesinde barındıran, insanlarda toprağa karşı bir aidiyet hissi yaratan bir kavramdır. Vatan, uğruna savaşların, yok oluşların göze alındığı bir varlık mekânıdır. Vatanı var eden esas düşünce millî bilinçtir. *Madalyasız*, millî bilince sahip Anadolu insanının vatan savunması için kahramanlaştığı romandır.

SONUÇ

Günümüz toplumu, popüler kültürün tüketim esaslı zihniyetinin yozlaştırıcı, tahrip edici etkisiyle hafızasız, geçmişinden kopuk, düşünmeyen ve

sorgulamayan kitleler olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bu tehlike ancak millî değerlere sahip çıkılması ve bu değerlerin gelecek nesillere sürekli olarak aktarılmasıyla mümkündür. Milletın geçmişteki zaferlerini yeni nesillere anlatmanın ve hafızalarda canlı tutmanın yöntemlerinden biri edebî eserlerdir. Mehmet Uluğtürkan'ın *Madalyasız* romanı Maraş'ın Fransızlara karşı direnişini ve zaferini tarihî gerçekleri dikkate alarak kurgulayan, romanın sunduğu imkânlar dâhilinde söz konusu zafere dikkat çekmeye çalışan ve Türk tarihindeki madalyasız kahramanların bir kısmını okuyucuya tanıtan bir eserdir.

Tanrısal bakış açısıyla yazılan roman, vaka zamanı olarak 1919-1920 yıllarına yoğunlaşır. Eserde insan-mekân ilişkisi algısal açıdan çok güçlüdür. Başkişi Mehmet Ağa ve askerlerinin bağımsızlık arzusuyla düşmanla mücadeleye giriştiği Darende Meydanı, Maraş sokakları ve Maraş Kalesi en çok üzerinde durulan ve en işlevsel mekânlardır. Romanın entrik kurgusu kişiler düzleminde Mehmet Ağa ve onun gibi düşünen, millî bilince sahip, fedakâr ve cesur kişiler ile millî değerlerden ziyade maddiyata önem veren Kasım Ağa, Maraş'ı işgal etmeye çalışan Fransızlar ve onlara yardım eden Ermeniler arasındaki çatışmadan beslenir. Söz konusu çatışma, izleksel açıdan vatan ve vatan uğruna imkânların ötesine geçen mücadeleye karşılık gelen kahramanlık temalarını öne çıkarır. Bağımsızlığın, millî değerlerin, birlik ve beraberliğin birey ve toplum açısından önemi vurgulanır.

KAYNAKÇA

- Aktaş, Şerif (1991), **Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Argunşah, Hülya (2016), **Tarih ve Roman**, Kesit Yayınları, İstanbul.
- Assmann, Jan (2015), **Kültürel Bellek**, (Çev. Ayşe Tekin), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Bachelard, Gaston (2008), **Uzamnın Poetikası**, (Çev. Alp Tümertekin), İthaki Yayınları, İstanbul.
- Doğan, Mehmet H. (1976), “**Türk Romanında Kurtuluş Savaşı**”, Türk Dili, Türk Romanında Kurtuluş Savaşı Özel Sayısı, S. 298, ss. 7-40.
- Girard, Rene (2017), **Romantik Yalan ve Romansal Hakikat**, Metis Yayınları, İstanbul.
- Korkmaz, Ramazan (1997), **Sabahattin Ali İnsan ve Eser**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

KSÜSBD Milli Mücadelenin 100. Yılında Kahramanmaraş Özel Sayısı

Korkmaz, Ramazan (2002), “Romanda Dramatik Aksiyonu Sağlayan Değerlerin Görüntü Seviyeleri Üzerine Bazı Öneriler”, **Scholarly Depth and Acuracy- Lars Johanson Armağanı**, Grafiker Yayınları, Ankara, ss. 271-282.

Korkmaz, Ramazan (2007), "Romanda Mekânın Poetiği", **Edebiyat ve Dil Yazıları Mustafa İsen'e Armağan**, Ankara, ss. 399-415.

Lefebvre, Henri (2014), **Mekânın Üretimi**, (Çev. Işık Ergüden), Sel Yayıncılık, İstanbul.

Millas, Herkül (2005), **Türk ve Yunan Romanlarında Öteki ve Kimlik**, İletişim Yayınları, İstanbul.

Pospelov, Gennadiy (2014), **Edebiyat Bilimi**, (Çev. Yılmaz Onay), Evrensel Basım Yayın, İstanbul.

Stevick, Philip (2004), **Roman Teorisi** (Çev. Prof. Dr. Sevim Kantarcıoğlu), Akçağ Yayınları, Ankara.

Tekin, Mehmet (2010), **Roman Sanatı Romanın Unsurları I**, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

Uluğtürkan, Mehmet (2017), **Madalyasız**, Doğan Kitap, İstanbul.